

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus IX. An Patronus in præsentatione possit variare?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

3213 Ad 3. B. Creditorem, qui habet à debitore pignus, in Ordine ad quæstionem hic controversam, non comparari cum Sequestre, vel econtra. Nam esto Creditor habens in pignore rem, cui annexum est Jus providendi Ecclesiæ, non possit Ecclesiæ vacanti providere, secus tamen est in Sequestre: ratio discriminis est, quia licet pignus sit penes Creditorem, adhuc tamen habet *certum* Dominum, qui providere potest, at quando res sequestrata est penes Sequestrem, quamdiu penes eum est, & lis pendet, non habet *certum* Dominum; sed, solum dubium, & solum declarandum lite finitâ: ergo. Accedit, quòd Creditor non habeat administrationem pignoris, sicut Sequester rei litigiosæ.

Rebuffus de *Nominat. q. 14. à v. 127.* & alii censent Sequestrem Voluntarium, non necessarium, posse præsentare; rationem dat, quia soli Voluntario, non autem necessario sequestro competit possessio, sed hoc in primis est extra casum, quo ponimus bonorum illorum possessionem esse traditam Sequestro, cum administratione, prout contingit, quando de ipsa bonorum possessione litigatur, nullo eorum obtinente certam possessionem; nam in casu, quo alter eorum est in certa possessione, lite pendente illi auferenda non est, quamvis, si possessio sit malæ fidei, fructus non faciat suos, nec præsentatio per illum facta teneat, ut supra diximus.

ARTICULUS IX.

An Patronus in præsentatione possit variare?

3214 *Variatio* seu voluntatis mutatio in eo, quod ante constitutum est, duplex in hac materia esse potest. 1. *exclusiva*, quando, postquam unus ad beneficium à Patrono præsentatus est, præsentatur alius cum exclusione prioris. 2. *Cumulativa*, quando primo præsentato adjungitur alius, non tamen excludendo priorem; quo posito dicendum, post institutionem præsentati, nec Ecclesiastico, nec Laico Patrono concessum esse *variare*; hæc est communis; nam præsentatus, secutâ institutione acquirit Jus in re, quo propter inconstantiam Patroni privari non debet; id, quod habetur in c. *quod autem. §. h. t.*

ubi Alexander III. Eboracensi Archi-Episcopo, qui quærebat, an (si Clericus idoneus ad vacantem Ecclesiam præsentatus, non fuerit ab Episcopo diocesano admittus, & postmodum alius idoneus præsentatus, & institutus ab Episcopo, possessionem tenuerit corporalem) primo Clerico Ecclesiam petente debeat posterior removeri, vel posterior priori præferri? respondit dubium non est, quin in casu isto melior sit conditio possidentis: quoniam, *antequam præsentatio per Diocesana Episcopum approbetur: ratum non est, quod à Patrono fuerit inchoatum.*

Ex hoc deducitur 1. nec Patrono Laico concessum esse *variare*, post institutionem prius præsentati, esto sub hoc variare Patronus vellet exclusivè, vel cumulativè; 2. si ad præsentationem cumulativam præsentatus post alterum instituitur, præteritò primo, quantumvis idoneo, illius institutionem tenere, nec licere Patrono variare. Nam licet uterque ex facta præsentatione cumulativè (duorum simul unius post alterum) acquisiverit jus ad beneficium, secutâ tamen institutione unius eorum, is prævalebit, cum exinde consecutus sit Jus in beneficio, & muniatur insuper possessione; neutro horum competente alteri, præsentato quidem etiam; sed non instituto.

Potissima quæstio est, an Patrono liceat *variare ante institutionem*? Communis affirmat de Patrono Laico; negat de Ecclesiastico: prima pars probatur ex c. *quod autem §. h. t.* ubi Clericus secundo præsentatus à Patrono fuit admittus, & institutus in beneficio Patronato; quod autem hic agatur de Patrono Laico, non Ecclesiastico, constabit ex sequentibus.

Deinde, ex c. *Cum autem 24. eod. ubi* cum Episcopus Norwicensis ex Lucio III. quæsisset: cum *Advocatus* (quod verbum hic supponit pro *Patrono*, ut monuimus superius) Clericum idoneum Episcopo præsentaverit, & postulaverit, postmodum eo non refutato, alium æque idoneum in eadem Ecclesia admitti, quis eorum alteri præferatur? respondit Pontifex: si Collegium, vel Ecclesiastica persona præsentationem haberet, qui prior est tempore, jure potior esse videtur. Confirmari potest ex c. *Pastoralis 29. eod.*

Secun-

3217 Secunda pars etiam probatur 1. quia si Patronus Ecclesiasticus (cui scilicet competit jus presentandi jure Ecclesie, non patrimonii) possit variare ante institutionem unius presentati, (videlicet post presentationem primi, deinde adhuc nominando pariter idoneum) institutio secundi, praterito priore, facta per ordinarium, aequae teneret, ac si fieret in casu, quo Patronus Laicus, post primum presentavit alium; sed hoc dici non potest. 1. ex c. cum autem de quo num. preced. 2. ex cit. c. Pastoralis. 29. h. t. ubi, cum Episcopus Eliensis postulasset edoceri, an Clericus ad aliquam Ecclesiam a Patrono Laico presentatus (& diocesanus Episcopus ipsum non duxerit admittendum) ex hujusmodi presentatione aliquid juris assequatur in illa? & si forte idem ad Sedem Apostolicam appellaverit, & post appellationem ab ipso interpositam, idem Patronus alium curaverit presentare, ac secundum instituit Episcopus presentatum, idem ab ipsa Ecclesia debeat amoveri? respondit Innocentius III. Nos Alexandri Papa vestigiis inherentes (qui inter presentatos a Clerico, & Laico Patronis, distinguens, inter presentatos a Laico conditionem possidentis censuit meliorem) dicimus, quod institutio presentati, secundo loco a Laico Patrono, robur obtinet firmitatis. Verumtamen constitutum, ut Episcopus, qui presentatum idoneum malitiose recusavit admittere, ad providendum eidem in competenti beneficio compellatur: quatenus puniatur in eo, in quo ipsum non est dubium deliquisse.

3218 Ex istis juribus deducitur 1. prater alias differentias inter Patronum Laicum, & Ecclesiasticum, etiam esse sequentes. 1. quod Patronus Laicus ante institutionem presentandi possit variare; non Ecclesiasticus; 2. quod, quando Patronus Ecclesiasticus cumulativè presentat plures, non irrita sit institutio posteriori presentati, praterito primo, etiam idoneo; secus, si presentavit Laicus, ut habetur in dict. c. Pastoralis; 3. in casu, quo Laicus presentat plures, relinqui arbitrio Episcopi, quem malit instituit; secus, quando Ecclesiasticus; nam in hoc casu presentatus prius, etiam est potior jure: 4. si Episcopus ex duobus presentatis ab Ecclesiastico, instituat posteriorem, mali-

rosè praterito primo idoneo, Episcopum teneri praterito provideri in competenti beneficio per cit. c. Pastoralis in fine; non autem in casu, quo Episcopus ex duobus presentatis a Laico; 5. quod presentatio facta a patrono Ecclesiastico, non autem a Laico, aequiparatur electioni, ut tradit Abbas in cit. c. cum autem n. 3. quo fit, quod, sicut eligentes variare non possunt, ut diximus l. 1. tit. 6. ex c. Publicato 58. eod. sic nec Patronus Ecclesiasticus; is enim presentat solum ex officio, & nomine Ecclesie; non autem jure suo, ut Patronus Laicus. Dixi: malitiosè praterito primo; quod censetur contingere. 1. si repulit sine justa causa; si ante examen, vel post examen, quo dignus inventus est: si magis dignus sit secundo. &c.

Prater hæc quaestio est 1. an Patronus Laicus, ante institutionem, possit variare non tantum semel, sed saepius? Loquimur autem de variatione cumulativa, non exclusiva: hæc enim illi nunquam permilla est. Ad quaestionem propositam respondent negativè Garcia de benefic. p. 5. c. 9. n. 214. Barbosa p. 3. allegat 72. n. 172. & alii, quorum opinionem probabiliorè censet Pirhing h. t. n. 99. §. Not. 3. rationem sumunt arg. L. Boves 89. §. 1. ff. de V. S. Ubi dicitur, hoc sermone, dum nuptia erit, prima nuptia significantur: idque colligitur ex cit. c. cum autem; ibi: alium aequae idoneum, & ibi: quis eorum alteri preferatur, adeoque loquitur de duobus successivè, & non de pluribus cumulativè, Fagnanus ibid. n. 8. Ratio est; quia variatio odiosa est, adeoque restringenda, & aequitas ita suadet, ad vitandam infinitatem, & confusionem, quod tamen limitat, ut non procedat, si prima presentatio irrita fuit; sic enim nulla præcessisset eam, quæ fit secundo, si prior irrita fuit.

Sed contrarium rectius sentiunt Gloss. 3220 in Clement. Plures de Jure Patron. §. fin. V. plures, & V. presentare; Azor p. 2. l. 6. c. 21. q. 13. & complures alii, quorum sententiam probabiliorè censet Castropalaus cit. n. 3. nam hæc variatio nullibi prohibita est; & Ecclesie valde utilis esse potest, ut reperio magis idoneo, vel etiam aequae, ex pluribus propositis Episcopus delectum faciat; & licet interdum

contingat, ut Patronus, qui aliquem valde idoneum præsentavit, postea in alicujus amici gratiam præsentet alium eo multo inferiorem; hoc non tollit, quo minus variatio accumulativa non sit Ecclesie utilis: nam sæpe Superiorem præsentabit, & casu quo inferiorem præsentet, non tollitur Episcopo potestas instituendi primum præsentatum, cum ex supra dicta variatione à prima præsentatione Patronus non recedat: ergo nunquam hæc variatio Ecclesiam damnificat: ergo non est limitanda, sed extendenda.

3221 Ad rat. in contrarium *Re. ad L. Bo-*
ves, & similes, quibus dicitur, facultatem simpliciter datam *finiri* primo actu; intelligi, de facultate odiosa, quæ utique restringenda est, at talis facultas non est, quæ datur per Jus Patronatus, cum sit merum Ecclesie beneficium; ergo. Ad c. *Cum autem* ubi solum fit mentio *secundi Re.* non rectè deduci, excludi tertium, & quartum; cum ut dictum est, ea facultas non sit odiosa. Quod assumitur ex Clement. *Plures*, quam aliqui volunt intelligi solum de *nominazione* secundi, non autem *plurium*; negandum est; nam *codem tenore* affirmat *plures nominari posse*, quo in principio dixit *plures posse esse Patronos*. Sed de his constat plures, esse posse sine limite: ergo etiam possunt plures sine limite nominari. Neque etiam intelligi potest de nominatione plurium *simultanea*, & non *successiva*. Nam hæc nominatio simultanea variationem non constituit, cum uno iectu fiat; neque ex illa alicui ex præsentatis jus quæsitum derogatur.

3222 Quæstio altera est, an in casu *plurium* Patronorum diversos præsentantium, & discordantium, lite pendente liceat illis variare? procedit autem quæstio, non de litigante jam instituto, si contra ipsum lis mota esset; nam in hoc casu Patronus non posse variare inter Doctores convenit; sed neutro adhuc instituto? duplex est sententia, prima tenet affirmativam; quia Patronis Laicis competit jus præsentandi & variandi intra quadrimestre; quod non aufert litis pendentiæ; tum quia c. 1. ut lite pendente in 6. loquitur solum de *electione & collatione*; tum quia c. 2. ibid. loquens etiam de *præsentatione*, exponi potest, ne *post institutionem* variari possit, sic Jo. Andr. in dict. c. 1. & alii.

Alteram, quam sequitur Covarr. *pra. 322*
litic. c. 36. n. 7. Flamin. de *Resignat. l. 12. q. 3. n. 162.* & alii, negat; fundamento accepto ex dict. c. 1. & 2. ut lite pendente in 6. In c. 1. Bonifacius VIII. sic loquitur: *dissendiis, quæ, propter electiones diversas, Ecclesia patiuntur interdum, occurrere cupientes*: Statuimus, ut (si aliquibus apud Sedem Apostolicam, vel alibi litigantibus, super electionibus de se in discordia celebratis) aliquem ipsorum mori, vel juri suo renuntiare, aut à prosecutione ipsius contigerit quoquo modo excludi: *ad electionem aliam (lite super electione superstitis electi pendente) nullatenus procedatur, aliàs attentata contra hoc, electio, ipso jure viribus non subsistat.* in c. 2. autem, si ii, contra quos super dignitatibus, Personatibus, vel aliis Ecclesiasticis beneficiis quæ possident, litigatur, lite pendente cedant, vel fortè decedant: *ne propter novos adversarios (qui malitiosè interdum, petitoribus surrogantur) litigia in Ecclesiarum dispendium prorogari contingat*: statuimus, ut dignitates, Personatus vel beneficia hujusmodi (donec contra *superstitos* lis finita fuerit) aliis nullatenus conferantur, nec ad ea eligatur quisquam, *vel etiam præsentetur*. Quod, si *secus actum fuerit, eo ipso irritum habeatur*. Sane si ad defensionem ipsius litis aliqui, quorum intererit, petierint se admitti: eos in illo statu, in quo ipsam intervenerint, discernimus admittendos.

Ex his enim juribus clare habetur, *3224*
 non admitti novas præsentationes, etiam cumulando, lite pendente, idque ne lites prorogentur, vel nova litigia excitentur, nec tantum in casu electionis, vel Collationis, sed etiam *præsentationis*, & ita tenet præter citatos Lancellot. de attentat. lite pendente *p. 2. c. 4. n. 579.* & alii cum Barbosa in dict. c. 1. n. 4. dicitur autem *litigiosum*, de cujus dominio agitur inter petitorum, & possess. gloss. in *l. 1. de confirmat. util. V. litigiosa*; quod tamen aliqui limitant pro casu, quo unus ex litigantibus eo, quem præsentavit, mortuo, præsentaret collitigantem; nam sic potius ageretur conformiter ad mentem dicti c. 2. quia sic non auferentur sed potius minuerentur, imò cessarent lites; sic Lancellot. *cit. p. 2. c. 3. n. 688.*
 Præter dicta *nos. 1.* in quæstione, an, *3225*
 si duo

si duo essent Patroni, Laicus unus, Ecclesiasticus alter, & forent discordes, saltem Laicus possit variare? responderi à nonnullis affirmativè; quia ob conjunctionem in Patronatu cum Ecclesiastico non perdit suum privilegium, præcipuè cum in præsentatione nulla sit conjunctio: sic Lambertin. de jure Patronat. l. 2. part. 2. q. 7. art. 13. August. Barbosa 3. p. alleg. 72. n. 166. secus, si forent concordēs; quia tacitè se obligavit Patronus Laicus per illam concordiam in supra dicta voluntate perseverare, & à Compatroni voluntate non recedere: sic Abbas in c. cum autem, de Jure Patronat. n. 4. Sed, si lite pendente inter Patronos discordantes talis præsentatio fieret, etiam Laico neganda videtur, ex dict. à n. in casu autem Concordiæ, pacto nimirum, altera pars rectè dicitur, at hæc prohibitio tunc non variandi, non est in vi legis Ecclesiasticæ (nam de hoc nihil agitur in dict. c. 1. & 2. in n. 3223.) sed solum in vi pacti.

3226 Not. 2. disceptari etiam, an valeat præsentatio Patroni, facta post juramentum non variandi? & negativam communiter doceri ab Authoribus; ratio ipsorum est. 1. quia juramentum, accedens actui, requirenti ad sui valorem auctoritatem Judicis, seu præsentiam, ita illum firmat, ut irrevocabilem reddat, juxta gloss. & tex. in c. licet mulieres de jure jurando in 6. Sed præsentatio est actus, qui absque Judicis Auctoritate fieri non potest, ut ex dictis constat: ergo si juramentum accedat de non variando, variare non poteris. Deinde, vel præsentatio fieret in hoc instituenti præsentatum, aperiendo, vel tacendo juramentum contra quod agitur? in neutro autem casu valet; ergo. Minor probatur; si primum? quia sic certum est ipsum non esse admissurum præsentationem; quia non potest illam admittere, ne perjurii cooperator sit; probatur etiam si secundum? quia sic admissio est dolosa & subreptitia; ac proinde irrita, & nulla, ergo in nullo casu hæc secunda nominatio valida esse potest.

3227 Affirmantes autem nituntur hoc fundamento; quia Patronus Laicus eo juramento, vel promissione non tollit à se Jus Patronatus, consequenter annexum privilegium variandi variatione cumulativâ.

2. si Patronus, vacante beneficio, antequam faciens præsentationem juraret, vel promitteret Titio, præter ipsum non præsentandi alium, non obinde vitaretur præsentatio Caji, contra juramentum, vel promissionem, tamen perjurus existeret, quia juramentum, vel promissio non sustulit ab eo facultatem præsentandi, quem maluerit ex dignis, tamen reddat illicitum ejus usum: ergo idem dicendum est facta prima præsentatione licere illi alium denuo nominare accumulando; cum facultas eadem sit, & immutata maneat. 3. si factò juramento, quod beneficium Ecclesiasticum, cujus libera collatio ad te pertinet, digniori collaturus es, illo prætermisso conferas digno, collatio tenet, ut tradit expressè Joann. de Selva, tit. de benef. 3. p. q. 27. ergo idem dicendum est de præsentatione facta adversus juramentum non variandi.

Ad 1. fundamentum affirmantium respondet Castropalaus cit. tr. 13. D. 2. p. 6. n. 9. admittendo, ex juramento non tolli à te Patronatum, & consequenter neque privilegium variandi illi annexum, sed negando, Patronum unquam, ex vi Patronatus, habuisse Privilegium variandi factò juramento vel promissione de non facienda variatione; sicuti nunquam habuit Privilegium variandi posita institutione. Hæc tamen responsio videtur facile solvi: distinctione minoris: nam cum dicitur Patronus, ex vi Patronatus nunquam habuit Privilegium licitè variandi posito juramento, C. validè, N. sic sponsus nunquam habuit jus & potestatem, non dissolutis sponsalibus, si quæ prius contraxit cum aliqua, licitè contrahendi cum alia, & tamen positis legitimis sponsalibus cum Barta, validè contrahit etiam de præsentanti cum alia, sed illicitè, quia, quamvis talis contractus sit contra legem præcisè prohibentem usum juris in talibus circumstantiis, non est tamen contra legem annullantem, quæ est constitutiva juris ad operandum validè: at idem est in casu nostro; aliàs dici posset, sacerdotem, in statu peccati gravis scienter consecrantem, invalidè consecrare (quod nemo dicit) quia nunquam habuit potestatem consecrandi supposito tali statu peccati gravis, certè in hoc casu Castropalaus ipse etiam dicere debet: non habuisse unquam potestatem ad licitè, bene tamen,

ad valdè contrahendum; id, quod & ipsius responsioni applicatur.

3229 Nec fundamenta sententiæ negantis concludenter intentum evincunt. Nam ad 1. responderetur, ad summum sequi, primam præsentationem, posito juramento, irrevocabilem reddi; ut revocari non possit licitè; non autem quod non valdè, quantumvis illicitè. Ad 2. r. etiam data qualibet parte disjuncti, adhuc tamen non probari præsentationem *invalidam* esse; sed tantum *illicitam*; pone igitur, quod Patronus juramentum manifestet Instituenti, & is instituat nihilominus præsentatum à Patrono, quem scit perjurum; non est dubium, quod instituens agat illicitè; sed quæro, an propterea etiam *invalidè*? si non? habetur intentum; si ita? illicitè, contrahens cum impedimento solum impediente; scienter consecrans in statu peccati gravis; invalidè agent, quod nemo dicit: pone deinde, alteram disjuncti partem, quod non aperiat Instituenti suum juramentum, contra quod agit; & is bonâ fide præsentatum instituat? demus etiam dolosè, ac subreptitiè fieri hanc præsentationem; an institutio propterea erit invalida? nunquid dolosè taccens votum, aut sponsalia legitime contracta, quando contra votum, vel priora sponsalia de præsentati contrahit cum alia, valdè contrahit?

3230 Sed dices: instantias non desumi ab actibus, requirentibus ad sui valorem, Autoritatem Judicis, vel præsentiam, sicut hoc exigit præsentatio? r. & quæro, an susceptio sacri ordinis non sit actus in sui valorem exigentis Autoritatem Superioris? & tamen per dolum suscipiens sacrum ordinem (v. g. per saltum, vel tacens defectum natalium &c.) valdè ordinatus esset, sive scienter taliter impeditum ordinaret Episcopus, consequenter illicitè ageret; sive ignoranter. Hinc etiam illud, quod in responso Castropalai superius attulimus (dicentis Patronum, nunquam ex vi Patronatus habuisse privilegium variando factò juramento, sicut nunquam habuit privilegium variandi positâ institutione) quod ly sicut negandum est, nam positâ institutione nec licitè, nec valdè variat, quia positâ institutione instituto jam est jus quæsitum *in re*, & ipso beneficio; non autem, ante institutionem solum præsen-

tato, non tamen instituto, & ideo Patronus posito juramento, illicitè quidem, sed valdè præsentat, quia per hoc non uritur aliquo jure in præjudicium juris alieni, jam *in re* quæsitum; his positis:

Esti sententia negans affirmantium 3231 opinionem consideratam secundum se non evertat de numero sententiæ verè probabilis spectatâ ratione intrinsecâ, ex qua non modò firmatur ipsa, sed etiam dissolvit contraria, quia tamen negativa communior est inter Doctores, & affirmans in usum vix deduci potest sine peccato, in praxi negativam in judicando, & consulendo, tenendam esse existimo cum Castropalao *cit. n. 8. in fine.*

ARTICULUS X.

De habilitate Clerici præsentandi.

Communis tenet, incapacem instituti 3232 tionis, non posse præsentari, quod accipe, vel solum licitè, vel solum valdè, vel utroque modo, secundum quod præsentando nocet inhabilitas, ut passivam institutionem recipiat. Patronus enim, ex vi juris sibi ab Ecclesia concessi, ad Ecclesias, & beneficia præsentare debet idoneum & dignum; cum in instituyente quod sit obligatio non admittendi, inidoneum, vel indignum; sic Azor *p. 2. l. 6. c. 2. r. g. 4.* quibus præmissis:

Quæstio 1. est, an Patronus Ecclesiæ 3233 sticus possit seipsum præsentare ad vacantem Ecclesiam, vel beneficium sui Patronatus, saltem si idoneus, & dignus sit? hanc quæstionem Innocentio III. proposuit Archiepiscopus Rotomagensis, cui rescripsit Pontifex: cum nullus se ingerere debeat Ecclesiasticæ prælationis officii: respondemus, quod nullus se potest ad Personatum alicujus Ecclesiæ præsentare, quantumcunque idoneus sit, & quibuscunque studiis, & meritis adjuvetur, sic habetur in c. per Nos *stras 26. h. r. & c. fin. de institut. ibi: illud autem nolumus vos gerere, quod, postquam M. fuit Abbas effectus, custodiam de jure non potuit obtinere: quia, cum ratione Abbatiæ ad ipsum pertinet donatio tam custodiæ, quam aliarum dignitarum, ac etiam præbendarum in Ecclesia Patranen. custodiam ipsam recipere non potuit à se ipso, cum inter dam. m. & accipientem debeat esse distinctio personalis sed*